

De omvang van de Maassluise vissersvloot, die in het midden van de negentiende eeuw gedaald was tot zeven à acht schepjes, ging aan het eind van de negentiende eeuw met sprongen vooruit als gevolg van de uitvinding van de logger, een van oorsprong Engels ontwerp dat met een paar veranderingen in Nederland werd geïntroduceerd en op de werven van Maassluis en Vlaardingen in grote aantallen werd gebouwd. De Maassluise haringvloot groeide van dertig schepen in 1870 tot vijftig in 1880 en vijfenzeventig in 1890 en bereikte het ongehoorde aantal van honderddertien loggers aan het begin van de nieuwe eeuw. Maassluis was op dat moment de grootste vissershaven van Nederland.

Eigenlijk is het niet juist wat ik zeg. Maassluis had de grootste vissersvloot, niet de grootste vissershaven. De haven was te klein voor zoveel loggers. De reders zagen uit naar andere vestigingsplaatsen. In 1894 richtte een van hen de naamloze vennootschap Neptunus op en verplaatste vijftien loggers van Maassluis naar Geestemünde in Noord-Duitsland, het tegenwoordige Bremerhaven, onder de naam Fischerei-Aktien-Gesellschaft 'Neptun'. Duitsland had aan het eind van de negentiende eeuw de invoerrechten op vis verhoogd en de invoer van vis uit Nederland aan banden gelegd. Reder Dirkzwager omzeilde deze beperkingen door een deel van zijn vloot uit te vlaggen, dat wil zeggen onder Duitse vlag te laten varen.

Zo begon een eigenaardige episode in de Maassluise visserijgeschiedenis. Uitvlaggen betekende namelijk niet alleen dat de loggers afmeerden in Geestemünde, maar dat de hele visindustrie naar die stad werd verplaatst, met inbegrip van de pakhuizen om vis op te slaan, de kuiperij waar tonnen werden gemaakt om de haring in te verpakken en een klein legertje kuipers waarvan de ene helft tonnen maakte en de andere (de natte kuipers) de haring na aankomst in de tonnen verpakte. Het betekende dat er onderkomen moest worden gezocht voor de vissers en hun families. Zo ontstond er in korte tijd een Maassluise kolonie in Geestemünde. De kuipers werden met hun vrouwen en kinderen gehuisvest in kleine huisjes in de binnenstad; de matrozen, voor het merendeel vrijgezellen, werden ondergebracht in het Zeemanshuis, een riant pension op de kop van de Fischereihafen. Voor de stuurlied en kapiteins werden huizen op stand gehuurd en toen het verblijf langer duurde, liet de reder een hele rij vrijstaande woningen bouwen in de Weststrasse in de directe nabijheid van de Fischereihafen. De huisvesting in Geestemünde volgde het patroon van de huisvesting in Maassluis, want ook daar leefden de kuipers en matrozen opeengepakt in de kleine huisjes van de Sluispolder, terwijl de kapiteins en reders gevestigd waren in de statige panden langs de haven.

Onder de kuipers die zich in deze nieuwe kolonie vestigden was Pleun Drupsteen, een boerenzoon uit Maasland die aan het eind van de negentiende eeuw naar Maassluis was getrokken, toen de stad onder invloed van de haringvisserij uit haar voegen begon te barsten. Hij had er werk gevonden als kuiper, was er getrouwd en had een zoon gekregen die Dirk heette. Dirk Drupsteen – de hoofdpersoon van dit verhaal – was nog geen vier jaar oud toen de reder aan Pleun

vroeg of hij deel wilde nemen aan, zoals hij het noemde, de expeditie naar Duitsland. Pleun voelde er wel voor, zijn vrouw Martina minder. Pleun stelde haar voor de keus: ze kon thuis blijven, maar dan vertrok hij alleen naar Geestemünde, of meegaan. Zo ging het jonge gezin met zijn schamele bezittingen aan boord van een van de loggers met bestemming Geestemünde.

Onder de kolonisten bevond zich ook Simon Jol. Hij was kapitein op een van de loggers van Dirkzwager en verhuisde

Op 14 september 1901 stuurde Arie Jol deze kaart aan zijn grootouders in Maassluis. Op de foto is de visserijhaven te zien met de ontzagwekkend grote loods waar de vis werd gesorteerd, verpakt en verhandeld. Op de loods is te lezen: 'Packhalle' en de laatste lettergrepen van 'Fish Productions'.

met zijn hele gezin, vrouw en zeven kinderen naar Geestemünde. Een van deze kinderen was Grethe, de latere vrouw van Dirk Drupsteen.

De Maassluizers vestigden zich in een stad die hun enerzijds vertrouwd was vanwege hun beroep, maar hun anderzijds ook verblufte door haar omvang, want het mocht dan zo zijn dat Maassluis als gevolg van de haringvisserij aanzienlijk was gegroeid, het stadje viel in het niet naast Geestemünde dat zich in enkele tientallen jaren had ontwikkeld tot een wereldhaven. Aan de achterkant van de Packhalle was een spoorlijn aangelegd; daar werd de haring die in onafzienbare hoeveelheden vanaf de Noordzee werd aangevoerd en in de Packhalle was gewogen, verpakt en verkocht, op wagons geladen en afgevoerd naar verafgelegen bestemmingen in het achterland via het hoofdstation van Geestemünde, dat met zijn twee enorme glazen overkappingen en zijn gigantische stationsgebouw in Nederland alleen zijn gelijke vond in het Centraal Station van Amsterdam.

Aan de andere kant van de visserijhaven was op het gebied tussen haven en Weser een industrieterrein ontstaan met machinefabrieken, droogdokken en werven waar passagiersschepen werden gebouwd voor de Trans-Atlantische rederijen die stromen emigranten naar de Nieuwe Wereld brachten. Op een van deze werven was ook de *Potosi* gebouwd, het grootste en snelste zeilschip ter wereld, een stalen vijfmaster die gebruikt werd voor het vervoer van salpeter uit Chili en die na elk van zijn pendeltochten afmeerde en gelost werd in de Geestemündse handelshaven.

Aan de oostzijde van de visserijhaven had de stad zich in hetzelfde explosieve tempo ontwikkeld. Er was naast de haven een nieuw douanekantoor gebouwd dat qua stijl en

omvang deed denken aan een paleis uit de Renaissance. Wie dat gebouw vergeleek met het douanehuisje op de kop van de Maassluise haven dat niet groter was dan een fietsenschuurtje, kreeg een indruk van de verhouding tussen beide steden. Geestemünde had misschien niet de geschiedenis, maar wel de ambitie van een wereldstad. Er was een gerechtsgebouw en een hypermodern ziekenhuis, er waren winkelstraten met grootwinkelbedrijven, een Realgymnasium zo groot als een paleis en een Höhere Mädchenschule van vrijwel dezelfde omvang.

De Maassluise vissers keken hun ogen uit. Er ging een wereld voor hen open. Toch voelden ze zich niet minderwaardig. Zij brachten een eeuwenlange visserijervaring met zich mee en dat niet alleen: ze beheersten ook de laatste snufjes op technisch gebied. Hun schepen waren geen houten zeilschepen, zoals de Duitsers nog altijd gebruikten, maar stalen stoomloggers. Het verschil was aanzienlijk. De stoomloggers konden onder alle omstandigheden varen en waren niet afhankelijk van een gunstige wind, zoals de zeilschepen. Ze waren ook veel sterker en hadden als voordeel dat ze in winter en voorjaar met een sleepnet op grondvis konden vissen en in zomer en herfst met een drijfnet op haring. Bovendien was er op de meeste stoomloggers een stoomspil geïnstalleerd en die vormde misschien wel het grootste voordeel, want dankzij die spil konden de loodzware netten, die tot dan toe met de hand moesten worden ingehaald, met machinekracht binnenboord worden getrokken. Dat betekende dat er grotere netten konden worden gebruikt, waarmee een veelvoud aan vis kon worden gevangen.

De Maassluise vissers gaven een impuls aan de plaatselijke visserij. Ze werden ingehaald, genoten belastingvoordeel, ontvingen subsidie (hoewel die kariger uitviel dan de

reders hadden gehoopt) en kregen alle hulp bij het vinden van goede huisvesting. De vissers hadden het beter dan in Maassluis: hun woningen waren ruimer en van betere kwaliteit; ze verdienden meer en ze genoten van een leefomgeving die veel moderner was dan de Maassluise. Dat gold niet alleen voor de winkels met hun grootstedse assortiment, maar ook voor het onderwijs.

Pleun Drupsteen vond een huurwoning op de tweede verdieping van een meerverdiepingenwoning, een woonkazerne die in de vorm van een vierkant rond een binnenplaats was gebouwd en die te bereiken was via een boogvormige ingang onder een van de woonvleugels. Het gezin beschikte niet langer over hun eigen huisje in de Sandelijnstraat van Maassluis, maar daar stond veel tegenover. De kazerne in Geestemünde was nog maar vijftien jaar oud; de woning was ruimer en lichter dan de bedompte bouwval in de Sluispolder, waar de kamers vochtig waren en de vloer hier en daar was doorgerot. Bovendien konden de kinderen spelen op de binnenplaats, zonder dat moeder voortdurend een oogje in het zeil hoefde te houden.

In dit huis groeide Dirk Drupsteen op, samen met zijn broer Cor en zijn drie zusters. Dirk ging op zijn zesde naar de Duitse lagere school, net zoals de andere kinderen van de Maassluise visserskolonie. Hij begon Duits te spreken en had soms moeite om thuis het juiste woord te vinden als zijn vader en moeder hem niet-begrijpend aankeken.

Op zijn twaalfde begon Dirk als leerling in de kuiperij waar ook zijn vader werkte. Hij had het er naar zijn zin. Dirk was een stevige, goedlachse jongen die zich bewust was van zijn verantwoordelijkheid als oudste zoon. Zijn vader bracht weliswaar voldoende loon naar huis om het gezin rond te laten komen, maar de eindjes moesten vaak

aan elkaar worden geknoopt, vooral toen het plezier dat vader had in de borrel na het werk, ontaardde in drankzucht.

De Nederlandse kolonie in Geestemünde organiseerde regelmatig bijeenkomsten in het Zeemanshuis. Dat was een heel plezier voor de vrouwen van de vissers die niet dagelijks contact hadden met hun stadgenoten. Ook voor de schoolgaande kinderen was het goed om herinnerd te worden aan de band met vaderland en vaderstad. De Maassluizers kwamen bij elkaar ter gelegenheid van Koninginnedag en Kerst. Er werden liederen gezongen. Op 5 december arriveerde Sint Nicolaas met een logger uit Spanje. Tijdens een van deze bijeenkomsten ontmoette Dirk Drupsteen de dochter van kapitein Simon Jol. Ze heette Gerretje, maar haar naam was verduitsd tot Grethe, zoals ook haar achternaam de neiging had te verduitsen van Jol tot Johl.

Grethe was even oud als Dirk, maar ze behoorde tot een andere sociale klasse. De kapiteins en stuurlieden vormden een gesloten groep. Ze hadden contacten onder elkaar en met Duitse kapiteins en stuurlieden, maar niet met Nederlandse matrozen en kuipers en hun gezinnen. Die hadden contacten onder elkaar en met Duitse matrozen en kuipers. Grethe bezocht de Höhere Mädchenschule. Ze was pienter, kon goed leren en had een kring van Duitse vriendinnen en vrienden. Grethe was zich van haar stand bewust; ze kwam op de buitenwereld een beetje afstandelijk, soms zelfs hooghartig over.

Grethe was gecharmeerd van Dirk. Dirk ook van haar. Ze kregen verkering. Dat was nogal opzienbarend, gezien het klassenverschil. Dirk moet veel indruk hebben gemaakt op Grethe, voldoende in elk geval om haar serieus werk te laten maken van de kuiperszoon. Dirk moet ook veel

indruk hebben gemaakt op Grethe's ouders, voldoende in elk geval om de afstand die normaal tussen kuipers en kapiteins bestond te overbruggen. Door zijn verkering met Grethe begon Dirk de manieren en de mentaliteit van het kapiteinsmilieu over te nemen; hij raakte vervreemd van zijn vader, moeder, broer en zusters.

In 1905 verhuisden de families Drupsteen en Jol met de andere Nederlandse vissers naar Elsfleth, een klein haven-dorpje aan de oevers van de Weser, ten zuiden van Geestemünde. Hun werkgever Dirkwager trok zich uit de Duitse rederij terug, maar omdat twee Vlaardingse reders, de gebroeders Pot, zich op hetzelfde moment in Elsfleth vestigden, konden de werknemers van Dirkwager bij hen in dienst komen, als ze tenminste de moeite namen om naar het nabijgelegen Elsfleth te verhuizen. Vergeleken met Geestemünde was Elsfleth een dorp. De Nederlanders namen er een hele wijk in beslag. Eén op de vijf bewoners van Elsfleth was een Nederlander. Veel Nederlandse familienamen herinneren daaraan, net zoals Nederlandse uitdrukkingen die tot op de dag van vandaag in het lokale taalgebruik zijn blijven hangen.

In 1909 werd Dirk Drupsteen opgeroepen voor Nederlandse militaire dienst. Zijn vertrek naar Nederland betekende zoveel als een remigratie. Dirk sprak Duits, dacht in het Duits, gedroeg zich Duits en hij had zich, net als de andere kinderen van de Nederlandse kolonie, aangepast aan de omgeving waarin hij was opgegroeid. Dirk sprak alleen nog Nederlands met zijn ouders en met zijn oudere collega's die net als zijn ouders tot de eerste generatie immigranten behoorden. De jongere generatie had zich losgemaakt van de oudere. De oudere Maassluizers hadden moeite om zich aan

Op 7 juli 1907 stuurde Arie Jol een kaart aan zijn vader, kapitein Jol, die inmiddels uit Geestemünde naar Elsfleth was verhuisd. De ansichtkaart toont het naast de Packhalle gelegen Fischereihafen Restaurant en het daaraan vast gebouwde Seemannsheim. Veel Maassluise matrozen vonden hier onderdak. 'Taback u. Cigarren' staat er op het uithangbord boven de ingang.

te passen aan de Duitse omgeving. In hun gesprekken kwamen ze voortdurend terug op het havendorp in Nederland, met zijn smalle bedompte straatjes en zijn kerken die onderling zo heftig met elkaar in strijd waren over theologische haarkloverijen dat de gemeenteleden van de ene kerkgemeenschap weigerden om te gaan met leden van de andere kerkgemeenschap. Ze deden geen zaken met elkaar en er ontstonden onoverkomelijke moeilijkheden als een jongen van de ene kerk en een meisje van de andere kerk

verliefd op elkaar werden en trouwplannen maakten, want 'dan waren de rapen gaar', zei Dirks moeder. 'De rapen gaar?' vroeg Dirk. 'Ja, bij wijze van spreken natuurlijk', zei zijn moeder. 'Dan was de boot aan, want Jan Noordermeer was van de Gereformeerde Kerk en die kon natuurlijk niet trouwen met Annie Schut, want die was van de Hervormde Kerk.'

Toen Dirk zich in Naarden meldde als rekrut, had hij het gevoel verwaald te zijn in een vreemde wereld. Hij kwam terecht tussen jongens die allemaal Nederlands spraken en die het gezelschap zochten van geloofsgenoten van een van de kerken of sekten die zich in Nederland net zo snel leken voort te planten als bacteriën in een kweek. Dirk maakte kennis met een omgeving die hij herkende uit de verhalen van zijn ouders en zijn oudere collega's, maar die hij niet helemaal serieus nam. Hij had het gevoel alsof hij van de buitenkant aankeek tegen een deel van zichzelf waar hij overheen was gegroeid en waar hij innerlijk een beetje om moest lachen. Tot welke kerk hij wel behoorde, vroegen zijn maats hem. 'Ach, officieel tot de Hervormde Kerk, maar daar tillen we niet zo zwaar aan bij ons thuis', zei hij, terwijl hij zich even afvroeg wat 'thuis' precies voor hem betekende.

Dirk stuurde regelmatig ansichtkaarten naar Grethe in Elsfleth. Ze waren gericht aan Fraülein Grethe Johl, Weserstrasse zonder huisnummer, dat was blijkbaar niet nodig, en ze waren in het Duits geschreven en ondertekend met D.D., wat zowel Dirk Drupsteen kon betekenen als Dein Dirk. Een van de liefhebberijen die Grethe sinds de verhuizing naar Elsfleth had gecultiveerd, was het verzamelen van ansichtkaarten. Die hobby was waarschijnlijk het gevolg van het relatieve isolement waarin Grethe en haar zusters

terecht waren gekomen, nadat ze uit het bruisende Geestemünde waren verhuisd naar Elsfleth: een vriendelijk en gastvrij dorp, zeker, maar niet de omgeving waar een jonge meid naar verlangde die op het punt stond om uit te vliegen.

‘De verhuizing had eigenlijk omgekeerd moeten verlopen’, dacht Grethe zo nu en dan. ‘We hadden in dit vriendelijke dorpje op moeten groeien en dan moeten verhuizen naar Geestemünde, op het moment dat we ons wilden ontplooiën.’ Maar ze paste wel op om dat hardop te zeggen en ze gaf een positieve wending aan haar verlangen om de wereld te verkennen door een correspondentie via ansichtkaarten te beginnen met familie, vrienden en kennissen. Als zij niet in staat was zelf de grote wereld te verkennen, dan moest de wereld zich maar bij haar melden. Zo verzamelde ze honderden kaarten uit Geestemünde van haar vriendin Martha, uit Maassluis van haar grootouders Jol en Punt, uit alle delen van de wereld – Sjanghai, Colombo, Perth, New York – van haar broer Arie die op de grote vaart voer, en uit Naarden van haar geliefde Dirk.

Dirk koos bij voorkeur kaarten met scènes uit het militaire leven: ‘Geschuts exercitie’, ‘Oefening kanon met krachtwerktuigen’ (uit de serie ‘Instructie Compagnie Schoonhoven’), ‘Marinetroepen op marsch’, ‘De verteller aan boord’, ‘Vendutie aan boord’ (uit de serie ‘Marine Leven’), ‘Haven met Pantserschepen “Piet Hein” en “Tromp”’, ‘Torpedoboten der K.N.M. “Rindjani” en “Pancranco”’, ‘Hr. Ms. Pantserschip “Kortenaer”’. De aanhef van de kaarten luidde ‘L.G.’ en besloot met ‘Dein liebhabender Dirk’, of simpelweg ‘D.D.’. Een reeks van zes ansichtkaarten toont koningin Wilhelmina en prins Hendrik met het pasgeboren prinsesje Juliana (‘Moedertrots’, ‘Vadervriend’, ‘Gelukkig vorstenpaar’), prinses Emma met haar

dochter en kleindochter ('Bij Grootmoeder') en twee prentbriefkaarten van Juliana als kleuter. De prentbriefkaarten lieten maar weinig ruimte voor het schrijven van boodschappen. Op sommige kaarten schreef Dirk het tweede deel van zijn boodschap verticaal door en over de eerste horizontaal geschreven regels heen, als een weefsel waarvan schering en inslag de nauwe band tussen hem en zijn geliefde bezegelden.

Grethe volgde Dirk vier jaar later naar Nederland. De Nederlandse kolonie werd in het voorjaar van 1913 ontbonden en gedwongen om naar het vaderland terug te keren. Aanleiding was de mobilisatie in aanloop naar de Eerste Wereldoorlog. De vissers en kuipers werden opgeroepen en moesten zich in Nederland melden bij hun legeronderdeel. Hun gezinnen verhuisden naar de plaatsen waar ze een kleine twintig jaar tevoren uit waren vertrokken en dat leverde voorspelbare moeilijkheden op, want de terugkerende emigranten werden niet alleen met argusogen bekeken door de Duitse politie en grenswachten die de inboedels onderweg meermaals lieten uitpakken en nauwlettend controleerden, maar ze hadden, eenmaal terug in Maassluis en Vlaardingen, ook nog eens geen onderdak en moesten bij familie worden ondergebracht. De inboedels werden opgeslagen, in afwachting van betere tijden.

De oorlogsdreiging was niet de enige en zelfs niet de belangrijkste reden voor vertrek. Die lag veeleer in het wisselvallige succes van de visvangst. Vette jaren met duizenden tonnen vis en enorme winsten hadden plaatsgemaakt voor magere jaren. De subsidies, die overigens nooit veel hadden voorgesteld, waren in de loop van de tijd afgeschaft. De Nederlandse reders maakten de balans op, waarin ze

incalculeerden dat Geestemünde en Elsfleth ver verwijderd waren van de visgronden die om zo te zeggen voor de deur van Vlaardingen en Maassluis lagen. Toen een grote brand in 1913 de Elsflethse pakhuizen van Pot in de as legde, doekten ze hun ondernemingen op en gingen terug.

De consternatie onder de vissers laat zich raden. Ze moesten terug naar een land waar ze geen onderdak hadden, waarvan ze de taal nauwelijks meer spraken en waar ze hun families tot last waren. Ze raakten hun baan kwijt en in de kleine havens van Maassluis en Vlaardingen was geen werk te vinden, omdat de haringvisserij ook in Nederland over zijn hoogtepunt heen was en de loggervloot van Maassluis snel kleiner werd, om binnen enkele tientallen jaren geheel te verdwijnen.

Toen Dirk aan het eind van de Eerste Wereldoorlog werd ontslagen uit militaire dienst en noodgedwongen terugkeerde naar Maassluis, had hij weinig zin om zijn oude beroep van kuiper weer op te vatten. Er heerste malaise in de haringvisserij. De visvangst liep terug, er hoefden minder vaten te worden gemaakt en bovendien waren er plannen voor de bouw van een grote machinale kuiperij die het werk van de ambachtelijke kuipers overbodig zou maken. Daar kwam nog bij dat Dirk de Maassluisse haven met zijn vispakhuizen en kuiperijen klein, donker en bedompt vond. Hij miste de grote stad, het onafzienbaar grote achterland, het uitzicht dat hij vanaf de pier en het Zeemanshuis van Geestemünde had gehad over de open zee.

Tijdens zijn dienstitijd was Dirk Drupsteen kok geweest en dat bracht hem op het idee om de mogelijkheden te verkennen aan de overkant van de Nieuwe Waterweg. Hij had gehoord dat wild en gevogelte welig tierden in de weidse

natuurgebieden van het eiland Rozenburg. Aan weerszijden van het dorpje Rozenburg strekte zich een onafzienbaar gebied uit van grotere en kleinere zandplaten die van oudsher werden gebruikt voor de zalmvisserij. Die zandplaten kon je met enige goede wil een eiland noemen, hoewel ze natuurlijk niet te vergelijken waren met heuse eilanden als Voorne-Putten en de Hoekse Waard. In oostelijke richting reikten de zandplaten tot aan het dorpje Pernis; daarachter begon het havengebied van Rotterdam; in westelijke richting liepen de platen na zo'n tien kilometer uit in een breed en woest kustgebied dat De Beer heette.

Het was nog donker toen Dirk met het eerste pontje de Waterweg overstak, zijn transportfiets de dijk op duwde en op weg ging. Hij fietste over de dijk langs de Nieuwe Waterweg in de richting van De Beer. De zandruggen die hier en daar begroeid waren met rijtjes bomen en plukken stug struikgewas, werden zo nu en dan onderbroken door een lap akkerland met een boerderijtje, uit de schoorsteen waarvan een dunne sliert rook kringelde. Maar toen Dirk landinwaarts fietste en de Scheurpolder bereikte, liet hij de laatste restjes boerenland achter zich. De weg versmalde zich tot een schelpenpad dat nu eens steeg, dan weer daalde, al naar gelang de ligging van de duinen. De duinflanken waren overdekt met een mengeling van ruige, hagelwitte bloempjes die *parnassia* werden genoemd en gele hoornpapavers. De kleurenpracht van deze bloemen tekende zich af tegen een schraal en woest landschap waarop alleen stugge duindoorns en plukken biestarwegras gedijsden. Hier en daar begonnen vogels te zingen: rietgorzen en blauwborstjes die aan het broeden waren in de nabijelegen vennen en plassen. Een zwerm grote sterns scheerde over een verre duintop.

Dirk Drupsteen senior startte kort na zijn terugkeer in Maassluis een poeliersbedrijf. Grethe en hij huurden een woonhuis en een bedrijfsruimte op 't Hoofd. In 1917 kregen ze een zoon die ze ook weer Dirk noemden. Jonge Dirk werd splendorwijs betrokken bij het poeliersbedrijf.

Na de Tweede Wereldoorlog werd jonge Dirk compagnon in zijn vaders bedrijf. In een advertentie uit 1947 staat in grote letters: 'D. Drupsteen', en in iets kleinere letters daaronder: 'Grossier in Wild en Gevogelte'. Die tekst had, als ik het goed zie, moeten luiden: 'Grossiers in Wild en Gevogelte'.

Op deze foto uit ongeveer 1950 poseren Vader en zoon Dirk Drupsteen in de De la Reystraat voor de Ford die ze aan het eind van de jaren veertig tweedehands kochten van autohandelaar Wijnands. Tot die tijd vervoerden ze wild, gevogelte en eieren op de transportfiets.

Het pad liep naar beneden en voerde Dirk langs het rietmoeras naar een bos van vlieren die zo dicht op elkaar stonden dat de bomen aan de bovenzijde van het pad met elkaar vergroeid waren, waardoor er een tunnel was ontstaan die in de zomer, als de bomen dicht in het blad stonden, nauwelijks licht doorliet. Het ritselde en kraakte er van alle kanten, eksters schoten door het kreupelhout, lijsters begonnen te zingen en toen Dirk het einde van de tunnel naderde, schoot er een koppel fazanten vlak voor zijn fiets langs.

Na het vlierenbos opende zich een adembenemend landschap dat aan de linkerkant uitliep op een meertje en aan de einder werd omlijst door dichtbegroeide duinruggen die de weide in een brede omarming tegen de elementen in bescherming leken te nemen. Aan de rand van het water krioolde het in de brede rietkragen van bergeenden en scholeksters. 'Het beloofde land', zo noemde Dirk dit stuk van het kustgebied. Hij volgde het pad tot aan de duinenrij aan de overzijde. Waar het pad ophield, werd een houten huisje zichtbaar dat beschut lag in een diepe plooi tussen twee duinruggen.

Willem Pols, de jachttopziener met wie Dirk een afspraak had, keek op toen hij Dirk naar beneden zag lopen, trok één mondhoek op in een ironische glimlach, schudde Dirks hand en zei: 'Zo Dirk. Beetje uitgeslapen?'

'Ik heb tijd genoeg gehad om wakker te worden', zei Dirk. 'Is alles klaar?'

'Wij zijn er klaar voor', zei Willem, terwijl hij met zijn arm een vaag gebaar maakte in de richting van drie drijvers die met hun jachthonden in het duin naast de hut zaten.

'Konijnen vandaag?' vroeg Dirk.

'Zoveel we maar te pakken kunnen krijgen', zei Pols. 'Het is een ware plaag. Die pluizebollen vreten al het helmgras

weg. De duinen verliezen hun houvast. Het zand komt los te liggen en verwaait. Als het zo doorgaat hebben we binnenkort alleen nog stuifduinen over.'

'We hebben allemaal baat bij het afschieten van de konijnen', knikte Dirk, 'het natuurgebied, de jagers, de poelier en de consument.'

'Allemaal behalve de dierenbeschermers', zei Pols. 'Ik kreeg vorige week een brief van die halve garen. Of ik wilde stoppen met mijn moorddadige werk. Waarom ik de natuur haar gang niet liet gaan. Waarom ik die weerloze dieren niet met rust liet. Onnozele uilskuikens zijn het, die dierenbeschermers. Ze snappen niet dat de natuur naar de verdoemenis gaat als je het dierenbestand niet reguleert. Ik heb die brief niet beantwoord. Antwoorden doe ik vandaag door zoveel mogelijk konijnen af te schieten.'

Willem Pols was op De Beer als jachtopziener aangesteld door een groep Rotterdamse notabelen onder leiding van havenbaron Van Beuningen. Dit gezelschap van bankdirecteuren, reders en ondernemers had De Beer en de nabijgelegen Scheurpolder gepacht als jachtgebied en Pols aangesteld als opziener. Vandaag kwam een deel van deze notabelen naar De Beer om op konijnen te jagen. Ze hadden Pols bericht gestuurd dat hij klaar moest staan met drijvers en honden en Pols had op zijn beurt Dirk Drupsteen gebeld, omdat Dirk de poelier was die het geschoten wild verhandelde.

Korte tijd later reed een terreinwagen tot onder het duin. Vier heren voegden zich bij de jachtopziener en de drijvers. Willem Pols pakte zijn dubbelloops jachtgeweer; de honden sprongen op, schudden het zand uit hun vacht en keken vragend naar de drijvers of ze op weg mochten. Pols deed een rugzak om, liep naar een hok achter het huisje, rommelde

Dirk Drupsteen jr. (links) en Wabe Korfmaker (rechts). Korfmaker was door Stichting Natuurmonumenten aangesteld als opzichter op De Beer. De wagen op de achtergrond is de Ford die de Drupsteens eind jaren veertig aanschaffen. De foto moet begin jaren vijftig zijn genomen. In 1953 maakte een verwoestende myxomatose-epidemie een eind aan de konijnen op Rozenburg.

wat en nadat hij was teruggelopen keek hij het gezelschap rond en zei dat het tijd was om te vertrekken.

‘Wat zocht je bij dat hok, Willem?’ vroeg Dirk, toen ze op weg waren.

‘Daar zocht ik mijn fret’, zei Willem. ‘Hij zit in mijn rug-

zak. Je zult wel zien wat voor een formidabele konijnenjager dat beest is. Zodra ik een ingang zie van een konijnenhol, haal ik hem uit mijn rugzak. Ik laat hem de opening zien, hij schiet als een bliksemschicht de konijnenburcht binnen, veroorzaakt paniek en de konijnen springen door de andere uitgangen naar buiten. Daar heb ik dan netten voor gespannen, zodat we ze de volle laag kunnen geven.'

Halverwege de jacht werd er gepauzeerd. Het was nog geen acht uur, de zon had de laatste mist verdreven en begon het landschap op te warmen. De drijvers die ook dragers waren, legden de geschoten konijnen, drie trosjes met de voorpoten aan elkaar gebonden dieren, in het zand. De mannen zochten een stevige graspol tegen een van de duinhellingen, gingen zitten, schoven de jagershoeden op hun achterhoofd, knoopten hun jassen los. Pols pakte een fles jonge klare en een stapeltje tinnen bekertjes uit zijn rugzak, vulde de bekers en gaf ze door. 'Proost. En dat de jacht even voorspoedig mag eindigen als hij begonnen is.'

'Moet je eens kijken', zei een van de drijvers. Hij boog zich naar een opening in het zand boven hem, veegde een bergje opgewaaid zand weg en trok een fles naar buiten die met de hals in een konijnenhol was geduwd.

'Bols', las hij van het etiket. 'Er moeten hier vaker jagers zitten.'

'Waarschijnlijk het jachtgezelschap van prins Hendrik', zei Pols. 'Vergeet niet dat dit gebied ook Kroondomein is. De prins komt hier regelmatig jagen met zijn vrienden. Er gaat dan speciaal een drager mee voor de drank. Ze weten hoe ze hem moeten raken, die jongens van het paleis. De drankfles bedoel ik dan. Recht voor zijn raap. En als die flessen leeg zijn, gaan ze niet terug in de rugzak, maar verdwijnen in het zand. Geef die fles maar hier, dan neem ik hem

mee, want anders wordt het een bende. Aan het eind van de jacht kunnen de heren nauwelijks meer op hun benen staan. Prins Hendrik was laatst zo ladderzat dat hij in een lorrie naar de steiger is gereden en daar in het bootje is getild.'

Aan het begin van de middag zette Dirk Drupsteen zijn fiets tegen het blinde raam van zijn pakhuis in de Joubertstraat. Hij maakte de touwen los waarmee hij twee rechthoekige platte kisten had vastgemaakt op de bagagedrager voor op zijn fiets en droeg de eerste kist naar binnen. Het pakhuis had twee groengeverfde deuren met metalen roosters, waarvan de rechterdeur aanstond als het poeliersbedrijf geopend was. Hij zette de kist op de marmeren werktafel, schoof zijn hoed naar achteren en bette zijn bezwete voorhoofd.

Het pakhuis was een eenvoudige, kale ruimte met een betonnen vloer, witgekalkte wanden en een donker plafond met zware balken. De tafel met marmeren werkblad, weegschaal en een stapel vetvrij papier vormde het enige meubilair. Tegen de achterwand stonden eierkisten en kippenkooien. Rechts van de ingang lagen wild en gevogelte uitgestald op de koude vloer: twee konijnen, twee bosfazanten, een stuk of wat patrijzen en aan de rand twee vreemde eenden, de ene met een oranje kop en een korte snavel, de andere met een groen-zwart gestreepte kop en op zijn rug een pluim dansende oranje-witte veertjes die daar louter voor de sier op leken vastgemaakt. In de hoek van het plafond hingen drie hazen naast elkaar aan touwtjes van spijkers in de balk.

Klanten die het pakhuis binnenliepen hadden het gevoel een zeventiende-eeuws stilleven in te stappen. Dat had vermoedelijk te maken met de bruine balken en de witgekalkte muren, met de kisten en kooien die tegen de achter-

wand stonden opgestapeld, maar vooral met het wild en gevogelte dat in bonte overdaad op de betonnen vloer was neergelegd en dat gesorteerd leek met de bedoeling om een zo schilderachtig mogelijk effect te sorteren.

‘Goede jacht gehad?’ Grethe liep haar man tegemoet. Ze was bezig geweest met het sorteren van eieren. Dat was een secuur en tijdrovend werkje, want de eieren die met honderden tegelijk werden aangevoerd, moesten stuk voor stuk uit de eierkisten worden gehaald en op het oog en het gevoel worden gesorteerd naar grootte en gewicht in viertjes (heel kleine eitjes), drietjes (kleine eieren), tweetjes (standaard eieren), eentjes (grote eieren) en nullen (de buitencategorie met de dubbeldooiers).

Grethe, die door haar man oudergewoonte werd aangesproken met haar Duitse naam, was een statige verschijning. Ze was iets groter dan haar man, had de gewoonte om haar hoofd iets naar achteren en naar rechts te buigen en de wereld op te nemen via een linkeroog waarvan de wenkbrauw een beetje opgetrokken leek. Dat gaf haar iets afstandelijks en volgens buurtbewoners zelfs hooghartigs, een indruk die nog werd versterkt als je haar in gezelschap zag van haar man die juist de neiging had om zich in alle rust met zijn klanten, of zoals nu met zijn vrouw, te onderhouden over alle denkbare koetjes en kalfjes.

‘De jacht heeft eenentwintig konijnen en drie hazen opgeleverd’, zei Dirk terwijl Grethe het deksel van de eerste kist openmaakte en de dieren op de werktafel begon uit te stallen. ‘Er waren achtentwintig konijnen in totaal, maar de heren hebben er elk één mee naar huis genomen en de drijvers ook elk één. Pols niet, maar die heeft zoveel konijnen om zich heen dat hij zijn hand maar buiten de deur hoeft te steken of hij heeft er al één bij zijn oren. Bel jij Van

der Berg en Zuidervaart dat er een regiment konijnen op hen ligt te wachten? En vergeet je De Jongh niet?'

Van der Berg en Zuidervaart waren poeliers in Den Haag en Rotterdam aan wie Dirk Drupsteen wild en vogels leverde. Dirk was een groothandelaar die het wild in partijen doorverkocht aan de eigenlijke poeliers. Zij kwamen dezelfde dag nog naar Maassluis om de bestelling op te halen, of lieten zich de kisten met wild bezorgen door mijn vader en grootvader Van Buuren die met hun Chevrolet een dagelijkse bodedienst op Rotterdam en Den Haag onderhielden. Dirk wilde de dieren niet; dat deden de poeliers die het wild klaarmaakten voor verkoop aan de klant. Er waren natuurlijk wel een paar plaatselijke klanten, zoals apotheker De Jongh die gebeld wilde worden als er hazen waren aangevoerd. Deze hazen hingen anderhalf tot twee weken in de hoek van het pakhuis om adellijk te worden en werden pas door de apotheker opgehaald als de lucht niet meer te harden was.

Grossier in wild, gevogelte en eieren, dat was de officiële benaming waaronder het bedrijf van Dirk stond ingeschreven bij de Kamer van Koophandel. De grossierderij aan het eind van de Joubertstraat floreerde vooral in de vooroorlogse jaren. Dirk verzamelde wild op De Beer, in de Scheurpolder en op de Zeeuwse eilanden, want ook die leenden zich uitstekend voor de jacht. Hij verzamelde eieren en pluimvee bij de boeren op Voorne-Putten. Het wild distribueerde hij onder de poeliers in de Randstad, de eieren onder de melkboeren en kruideniers van Maassluis.

In de zomer van 1935 stapte Dirk Drupsteen senior, op dat moment 43 jaar oud, naar de plaatselijke afdeling van de

1960. Dirk Drupsteen jr. aan het stuur van de Opel Blitz die de Drupsteens in het midden van de jaren vijftig aanschaffen. Alleen Dirk junior reed. Dirk senior had geen rijbewijs. De foto is genomen in de Joubertstraat. Op de achtergrond links is het huis te zien van Henk Fortuin, de kunstschilder die na het overlijden van zijn moeder alleen achterbleef in de enorme ouderlijke woning. In het portier en de bumper van de Blitz zijn de markiezen te zien van de textielwinkel van de dames Flach.

NSB en meldde zich aan als lid. Hij had de naam van Anton Mussert met veel waardering horen noemen door de jagers van jachtgezelschap De Scheurpolder. Mussert verzette zich, volgens de leden van het jachtgezelschap, tegen het Belgisch-Nederlands Verdrag dat bepaalde dat er kanaalverbindingen moesten worden aangelegd tussen Antwerpen aan de ene kant en de Rijn en het Hollands Diep aan de an-

dere kant, om de schepen uit Antwerpen vrije doorgang te verlenen naar de industriegebieden in Duitsland. 'Het is een schandelijk internationaal complot', zei havenbaron Van Beuningen, 'om Antwerpen te bevoordelen boven Rotterdam en ons schade te berokkenen. De Nederlandse regering lijkt wel gek. Ze zetten de achterdeur open voor onze grootste concurrent. Mussert is de enige die daar iets van durft te zeggen.' 'Daar komt bij', zei bankdirecteur Lucardie, 'dat Mussert een briljant waterbouwkundig ingenieur is die heel knappe staaltjes heeft verricht op het gebied van aanleg en onderhoud van waterwegen.'

Dirk had het gesprek tussen Van Beuningen en Lucardie aandachtig gevolgd. Koffiehandelaar Roelfs, die naast Dirk was gaan zitten tijdens de borrelpauze, stootte Dirk aan en zei: 'We hebben Mussert gevraagd leiding te geven aan een comité dat zich ten doel stelt om dat verwerpelijke Belgisch-Nederlandse verdrag van tafel te vegen. Hij heeft dat verzoek geaccepteerd. Mussert zet zich in voor de belangen van ondernemend Nederland in het algemeen en de Rotterdamse haven in het bijzonder.' Het was de eerste keer dat Dirk iets hoorde over de doelstellingen van de NSB. Op de terugweg naar Maassluis dacht hij na over het gesprek. Hij was het eigenlijk roerend met de heren eens en dacht: 'Wat van belang is voor de haven van Rotterdam, is ook van belang voor de haven van Maassluis en voor de ondernemers die er de kost verdienen, zoals ik.'

De reacties van zijn stadgenoten waren gereserveerd tot ronduit afwijzend. 'Hoe kun je nu lid worden van zo'n bende schreeuwers?' zei Adriaan Wagner, de huisschilder die bij Dirk om de hoek woonde. Adriaan keek met onverholen afkeer naar het driehoekige speldje dat Dirk op zijn revers had gestoken. 'Dat is toch niks voor jou, Dirk?'

‘Ach Adriaan’, zei Dirk, ‘je moet je niet blindstaren op die luidruchtige buitenkant. De NSB is een beweging in opkomst. Die moet zich in de kijker spelen. Ze moeten wel optochten organiseren, want anders worden ze door niemand opgemerkt en dat zou jammer zijn, want dan wordt hun boodschap niet gehoord.’

Dirk pakte een stuk vetvrij papier en wikkelde daar de kip in die zijn klant had aangewezen tussen de geplukte kippen die achter Dirk aan de wand hingen. Hij woog de kip af op de balans en krabbelde met een potlood het gewicht en de prijs op het papier.

‘Mooie boodschap is dat’, zei Adriaan. ‘Mussert wil de politieke partijen afschaffen ter wille van een sterke leider, zeg maar: Mussert zelf. Dat betekent dat jij en ik niks meer te zeggen hebben en naar de pijpen moeten dansen van een kaal mannetje. Een mannetje dat nog nooit op een paard heeft gezeten, maar dat rondloopt in een rijbroek.’

‘Hebben we nu wél wat te in te brengen, dan?’ zei Dirk. Hij schoof het pakje in de richting van zijn klant, kruiste zijn linkerbeen achter zijn rechterbeen en leunde met zijn buik tegen de toonbank. ‘Democratie is bedrog, Adriaan. De politieke partijen geven de kiezer het idee dat hij het voor het zeggen heeft, maar dat is natuurlijk onzin. Kijk eens naar de plaatselijke politiek. De Antirevolutionairen liggen overhoop met de Christelijk Historischen over onderwerpen als de heiliging van de zondagsrust en het verbod om op zondag te hengelen. De Socialisten willen dat bioscoop Luxor op zondag wordt opengesteld. Ze pleiten voor een veertigurige werkweek en een vrije zaterdag. Moet je na-gaan: een vrije zaterdag! Die denken zeker dat de gebraden duiven vanzelf in hun mond komen vliegen. Snap je wel, Adriaan? Die partijpolitiek leidt alleen maar tot gekissebis

waar jij en ik niet mee gediend zijn. Er moet iemand komen die zegt: "Nou is het uit met het gezever. De handen uit de mouwen! Die uitbreiding van de Maassluisse haven, komt daar nog wat van? Vooruit, aan het werk allemaal!"

'Zo iemand als Hitler zeker?' zei een tweede klant die inmiddels het pakhuis was binnengelopen. Het was Strijbos, de kruidenier uit de De la Reystraat. 'Mussert is toch niets anders dan een imitatie van Hitler?'

'Mussert neemt Hitler als voorbeeld, dat is zeker', zei Dirk. 'Hij heeft zijn partijprogramma afgekeken van de Duitse nationaal-socialisten. Maar daar is toch niets mis mee? Mijn vrouw en ik zijn laatst op bezoek geweest bij vrienden in Bremerhaven, waar we zijn opgegroeid. Als je ziet wat daar allemaal gebeurt: er worden nieuwe werven gebouwd, de havens worden uitgebreid, er vestigen zich nieuwe rederijen. Iedereen heeft werk, de crisis is voorbij. Er waait daar een frisse wind. Wij zouden er goed aan doen dat voorbeeld te volgen.'

'En ons lot in handen leggen van zo'n ruiter zonder paard? Nee, dank je wel, ik kies liever voor de Antirevolutionaire Partij, daar wordt mijn stem tenminste gehoord. Ik wil trouwens wel graag tien eieren van je. Geef me maar eentjes.'

'Ja, dat denk je nu wel, Jacob, maar in feite leidt al die inspraak tot niets', zei Dirk, die omhoogkwam van de toonbank en naar de eierkist liep waarop een grote rode 1 was gekalkt. 'Bovendien vergeet je dat de stichter van de Antirevolutionaire Partij, onze eigen Abraham Kuyper, hetzelfde beoogde als Mussert en Hitler. Ook Kuyper vond democratie een onding; hij vond dat ons nationaal belang het meest gediend was bij een sterke leider en hij verdedigde dat standpunt om de groep te beschermen die volgens hem de

motor was van de economie, dat wil zeggen de middenstanders, dat wil zeggen mensen zoals Adriaan, jij en ik.'

'Heb je al een uniform gekocht?' vroeg Adriaan Wagner, die naar de deuropening was gelopen. 'En geef je ons een seintje als je meeloopt in de eerstvolgende optocht van de NSB?'

Voor het eerst was er een aarzeling en zelfs een lichte gêne te bespeuren in Dirks reactie. 'Tja, dat uniform', zei hij. 'Ik ben verplicht om zo'n ding aan te schaffen, want anders kan ik geen lid worden. Ik heb er ook een besteld, maar ik denk niet dat ik het ooit aantrek, want dat militaristische gedoe is het enige wat me stoort aan deze beweging die me verder aanspreekt.'

'Pas jij maar op, Dirk. Voor je het weet zit je tot aan je oren in de uniformen en de militaire discipline, maar dan is het te laat.'

Op vrijdag 10 mei 1940 vielen Duitse troepen Nederland binnen. In Maassluis stond een garnizoen van het Nederlandse leger paraat. Diezelfde avond werden er Duitse parachutisten gedropt in de buurt van Delft. De vliegtuigen vlogen over Maassluis, werden beschoten en vuurden terug. De Grote Kerk werd geraakt en beschadigd. De Nederlandse soldaten gingen met het geweer in de aanslag op patrouille over de Noordvliet in de richting van Delft, en over de Noorddijk in de richting van Hoek van Holland omdat ook daar Duitse soldaten waren gesignaleerd. In de stad deden wilde verhalen de ronde over beschietingen van burgers door Duitse para's. Het postkantoor, waar de militairen waren ingekwartierd, werd met zandzakken gebarricadeerd.

Op zaterdagochtend lichtte de politie, bijgestaan door militairen, de plaatselijke NSB'ers van hun bed. Ze werden op-

gesloten in het gebouw van het Leger des Heils, waarvan de ramen inderhaast met rasterwerk werden betimmerd om te voorkomen dat de gevangenen zouden ontvluchten. Dirk Drupsteen was een van deze NSB'ers. Hij kreeg een matras uitgereikt en moest een plaatsje zoeken in de zaal. Daarna werd hij verhoord. Het viel de ondervragers op dat hij ont-
daan was over de inval. 'Maar dit is toch wat jullie wilden?' zei de politie-inspecteur. 'Helemaal niet', zei Dirk. 'Integendeel. De NSB is een nationalistische partij. We zijn trots op ons land, op onze geschiedenis en op ons koningshuis. We hebben alles in het werk gesteld om Nederland zo sterk mogelijk te maken.'

'Onderwijl waren jullie dikke vrindjes met Hitler en zijn klik.'

'We vinden dat de Germaanse landen moeten samenwerken en zich moeten verenigen in een Germaanse Statenbond, maar met behoud van hun zelfstandigheid.'

'En moet je nu eens zien, Dirk Drupsteen. De kogels van jullie bondgenoten vliegen ons om de oren.'

'Ik voel me verraden. De Duitsers maken misbruik van onze goede trouw. Ik kan u niet zeggen hoe ellendig ik me voel.'

Dirk was de enige aangehouden NSB'er die zo scherp en afkeurend reageerde op de Duitse inval. De andere NSB'ers waren ook wel verrast en teleurgesteld, maar zij beseften al snel dat Duitsland aan het langste eind zou trekken en dat de machtswisseling hen, nationaal-socialisten, in een voordelige positie zou brengen.

Toen ze na drie dagen werden vrijgelaten, omdat toen vast stond dat Nederland zou capituleren, gingen ze terug naar huis, enigszins beschaamd ten opzichte van hun stadgeno-

ten, maar met een heimelijk gevoel van tevredenheid, omdat hun belangen in de toekomst gewaarborgd zouden zijn.

Enkele NSB'ers zegden hun lidmaatschap op, maar dat waren er maar twee. Gaandeweg meldden zich nieuwe leden aan, want wie wordt er niet graag vriendjes met de winnaar? Dirk Drupsteen bleef lid. Dat was een beetje vreemd, gezien zijn reactie tijdens het verhoor. Waarom zegde hij zijn lidmaatschap niet op van een Beweging die heulde met de bezetter?

Dat had, denk ik, meerdere oorzaken. Dirk bleef ook na de bezetting achter het streven staan van de NSB naar een sterk en onafhankelijk Nederland, dat samen met andere Germaanse staten wilde samenwerken in een Germaanse Statenbond onder leiding van Duitsland, maar met behoud van eigen zelfstandigheid.

Was dat niet erg naïef van Dirk?

Natuurlijk was dat naïef. Maar niet naïever, al met al, dan Mussert die zich vijf bezettingsjaren lang aan het lijntje liet houden met de belofte dat de NSB een Nederlandse regering zou mogen vormen met Mussert aan het hoofd. Dirk Drupsteen geloofde oprecht dat het belang van Nederland gediend was bij een goed functionerende NSB, want stel dat de NSB zou worden opgeheven, dan zou Nederland binnen de kortste keren bij Duitsland worden ingelijfd en als zelfstandige natie ophouden te bestaan. Zolang de NSB bestond, kon Nederland in elk geval een mate van zelfstandigheid bewaren; bovendien kon de NSB erop toezien dat de belangen van de Nederlanders werden beschermd.

Begreep Dirk dan niet dat de Duitsers de NSB voor hun karretje spanden?

Dat begreep hij donders goed, maar stel dat hij uit protest

zijn lidmaatschap had opgezegd, wie was daar dan iets mee opgeschoten? Niemand. 'Als ik daarentegen lid blijf, kan ik in elk geval helpen verhinderen dat de zaak uit de hand loopt', moet hij hebben gedacht. Zo werd Dirk achtereenvolgens penningmeester, blokleider, groepsleider en ten slotte aan het eind van de oorlog hoofdschout, een van die malle initiatieven van de NSB om via de invoering van Oudhollandse benamingen (baljuw, schepen, schout, drost) de indruk te wekken dat de nationale identiteit gewaarborgd bleef.

Dirk gebruikte zijn positie om zijn stadgenoten zo goed mogelijk te beschermen. Lies van der Meulen, een nichtje van Henk Volker dat pal tegenover Dirks pakhuis in de Joubertstraat woonde, ging tijdens de Hongerwinter samen met haar tante op zoek naar voedsel bij de boeren op Rozenburg. Als ze na een dag zoeken met meer of minder succes terugliepen naar huis, was er het probleem dat ze de veerpont van Rozenburg naar Maassluis moesten nemen, en bij de op- of afrit van die pont werd er bijna altijd door landwachters of Duitsers gecontroleerd of er geen voedsel werd vervoerd. Op een koude winterdag van 1944 konden ze een mud aardappels kopen bij een boer op Voorne-Putten. Ze versjouwden die in een wandelwagentje dat ooit van Loes was geweest, maar stuitten bij de nadering van de veerpont op een voedselcontrole. Dirk Drupsteen stond tussen de landwachters. Hij zag hen aankomen, laadde de zak aardappelen in een Duitse vrachtwagen en bezorgde die bij de Volkers thuis.

In september 1945 stuurde Jan Houthuysen een brief aan de Politieke Opsporingsdienst. Jan, een felle anti-NSB'er die vaak met Dirk over politiek discussieerde, had tot ver in de oorlog van Dirk voedsel ontvangen. In het najaar van 1942

was hij naar het pakhuis gelopen in de hoop daar een paar eieren te krijgen. Hij was nog maar net binnen of er stapte een Duitse matroos door de deur, afkomstig van een van de marineschepen in de haven. De matroos vroeg Dirk of hij nog eieren had. 'Het spijt me', antwoordde Dirk. 'Ik ben door mijn eieren heen.' Toen de matroos vertrokken was, vroeg hij Houthuysen hoeveel eieren hij nodig had. 'Nederlanders gaan voor', zei hij tegen Jan. 'Ik betaalde de vooroorlogse prijs voor die eieren', voegt Houthuysen toe. 'Dirk Drupsteen heeft zich nooit bezondigd aan zwarte handel.'

Het lidmaatschap van de NSB had een keerzijde en dat was samenwerking met de bezetter. In de loop van de oorlog kwam Dirk Drupsteen senior onder toenemende druk te staan om blijk te geven van zijn loyaliteit aan de Beweging. Dat betrof niet zozeer hemzelf, want hij kon zijn lidmaatschap van de NSB goed combineren met zijn groothandel in wild en eieren. De druk werd veeleer uitgeoefend op zijn zoon, Dirk junior, die inmiddels drieëntwintig was en in aanmerking kwam om in Duitsland te werk te worden gesteld als dwangarbeider. Dit was het tweede dilemma waarvoor Drupsteen sinds mei 1940 werd gesteld. Dirk junior zou worden opgeroepen als dwangarbeider, tenzij... Tenzij ook hij lid zou worden van de NSB en aan tewerkstelling in Duitsland zou proberen te ontkomen door dienst te doen voor de NSB.

Zo kwam het dat ook Dirk junior zich in het voorjaar van 1941 opgaf als lid van de NSB. Hij werd benoemd als hulp-administrateur van de NSB afdeling Maassluis. Maar daarmee was de kous niet af. In het najaar werd hij opgeroepen voor de Weer Afdeling (WA), de geüniformeerde en gewapende afdeling van de NSB, en werd hij verplicht tot het vol-

gen van een cursus voor hulppolitieagent in Den Haag. Op dat moment beseften vader en zoon dat ze op een hellend vlak terecht waren gekomen, want de volgende logische stap zou zijn dat Dirk als hulpagent zou worden ingezet bij razzia's. Om daaraan te ontkomen, gaf Dirk junior zich op bij Organisation Todt (O.T.), het bouwbedrijf dat belast was met de aanleg van wegen, bunkers en verdedigingswerken en dat zijn sinistere naam te danken had aan de leider van het bedrijf, Fritz Todt.

Dirk junior ging naar Scheveningen, waar hij een cursus volgde aan de O.T.-school. Vandaar werd hij naar Rozenburg gestuurd waar hij werd ingezet bij de aanleg van de verdedigingswerken op De Beer. Zo kwam hij via een eigenaardige omweg terug op de plaats die hij als zoon van de grossier in wild door en door kende. Ditmaal was hij niet gekleed in een jagersjack, maar in het donkere uniform van de O.T.-Meister. Jachtopzieners Wabe Korfmaker en Willem Pols zochten hem op als hij aan het werk was in de barak die bestemd was voor de administratie van het Kernwerk, het geschuts- en bunkernetwerk dat deel uitmaakte van de Atlantikwall. Ze organiseerden jachtpartijen waaraan ditmaal geen havenbaronnen deelnamen, maar Duitse officieren. Er werd gejaagd op konijnen en fazanten. Willem Pols nam zijn fret mee en een fles jonge klare. 'Schon wieder ein Engländer', riep de Duitse majoor als hij een konijn omlegde. 'Recht voor zijn raap', zei Willem. Het leven was als vanouds. Tegen de middag arriveerde Dirk senior met zijn transportfiets. Hij sjarde de kisten met konijnen en fazanten op de bagagedrager en reed terug naar Maassluis.

In het najaar van 1942 werd jonge Dirk vanwege zijn O.T.-werk overgeplaatst naar een onaanzienlijk plaatsje in het noorden van Frankrijk. Dat gehucht, Watten genaamd,

was enige tijd daarvoor uit een diepe sluimer gerukt toen Hitler zijn vinger op de landkaart had gelegd op de plaats waar in heel kleine lettertjes 'Watten' stond en besloot dat dit de ideale plaats was om V2's te lanceren in de richting van Engeland. De O.T. begon aan de bouw van een gigantische bunker ten behoeve van de lancering van V2's. Ze legden ook een zeventig meter lange schans aan, bijgenaamd 'De Ski', bedoeld voor de lancering van de traditionelere V1's. Maar de bunker had zwaar te lijden onder geallieerde bombardementen en werd nooit operationeel. 'De Ski' bleef gespaard voor bombardementen, maar de V1's die vanaf de schans werden gelanceerd vielen vlak na lancering uit de lucht en ontploften. Aan het eind van 1944 keerde Dirk naar Nederland terug.

Op 7 mei 1945 werden vader en zoon Drupsteen in Maassluis van hun bed gelicht door een arrestatieteam van de Binnenlandse Strijdkrachten en, samen met de andere NSB'ers en collaborateurs, naar de Minister de Visserschool gebracht die was ingericht als provisorische gevangenis.

Pas twee weken later verhuisden de gevangenen, elk met een eigen matras, uit het inmiddels stinkende lokaal van de Minister de Visserschool naar de Rooms-Katholieke School aan de Zuidvliet waar de Binnenlandse Strijdkrachten hun hoofdkwartier hadden gevestigd. Van daaruit werden ze een maand later overgebracht naar interneringskamp De Vergulde Hand, dat na de Bevrijding in allerijl was opgetrokken onder de rook van Vlaardingen om alle politieke gevangenen op te bergen die in Vlaardingen, Maassluis en het Westland tot op dat moment werden vastgehouden in schooltjes, fabrieken en verenigingsgebouwen.

Het kamp, dat aan het eind van de Vlaardingse Dijk lag in het gebied tussen dijk en rivier, ontleende zijn naam aan de gelijknamige boerderij aan de andere kant van de dijk. Het was een heus interneringskamp met een hoog, door prikkeldraad omgeven hek. Er was een weg aangelegd die van de dijk naar beneden liep. Via een poort bereikte men het kampterrein met rechts parkeerplaatsen, een barak voor manschappen en een barak voor administratie, en links een hospitaaltje, een barak met een keuken annex kantine voor manschappen, een kantoortje voor de commandant en een strafbunker. Een tiental meters verder kwam de weg uit op een tweede hek dat ditmaal met stroomdraad was beveiligd en waarvan een bewapende wacht in een schildwachthuisje de toegangspoort bewaakte. Als je deze poort passeerde, kwam je terecht op een terrein met barakken voor gevangenen. Ze waren gebouwd in de vorm van een uitgestrekt vierkant, met een middenterrein waarop nog eens twee rijen barakken stonden die van elkaar gescheiden werden door een plantsoen, in het midden waarvan een vlaggenmast stond met de Nederlandse vlag. Het barakkencomplex werd aan de andere kant begrensd door de Waterweg. Tussen barak en water stonden hoge hekken met stroomdraad. Op de beide hoeken waren wachttorens opgesteld, bemand door gewapende bewakers.

Vergeleken met de opsluiting in de Maassluise scholen, waar gevangenen en bewakers elkaar kenden en waar al snel een verstandhouding was ontstaan die iets gemoedelijks had, was de sfeer in De Vergulde Hand een stuk grimiger. Doel van het kamp was om vermeende NSB-leden in voorarrest te houden totdat ze konden worden voorgeleid en berecht door een rechter van de Bijzondere Rechtspraak. Maar in de praktijk deed het dienst als een strafkamp waar

de bewakers vrij spel hadden met gevangenen die van hun rechten waren beroofd en in feite vogelvrij waren.

Waar gevangenen worden overgeleverd aan de willekeur van bewakers, ontstaat een sfeer van intimidatie en terreur en vallen er klappen. Die sfeer werd waarschijnlijk bevorderd door het feit dat het kamp was gebouwd naar het voorbeeld van de Duitse concentratiekampen. Maar ze werd vooral veroorzaakt door de besluiten die de Nederlandse regering in 1943 had genomen: er zou na de oorlog geen plaats meer zijn voor NSB'ers in de samenleving, de grondwet zou op hen niet langer van toepassing zou zijn en zij zouden onder toezicht worden geplaatst van de Binnenlandse Strijdkrachten tot het moment waarop ze voor een 'Bijzondere Rechtbank' terecht zouden staan. En omdat deze rechtbanken nog niet bestonden en er dus eerst rechtbanken moesten worden gevormd en rechters benoemd, die vervolgens zonder duidelijke richtlijnen duizenden gevallen in behandeling moesten nemen, duurde het lang, heel erg lang, voordat de verdachten berecht werden. Tot die tijd konden de bewakers doen en laten met de gevangenen wat ze wilden. En dat deden ze ook.

Om te voorkomen dat gevangenen de benen zouden nemen, werden in kamp De Vergulde Hand vluchtgevaarlijke gevangenen aan elkaar geketend met zware kettingen die met beugels om hun enkels werden vastgemaakt. Dat gebeurde in groepjes van vier. De twee middelste gevangenen werden met beide enkels vastgeklonken, de beide buitenste hadden één enkel vrij. Het viertal sliep groepsgewijs en moest groepsgewijs naar het toilet, ook toen er dysenterie uitbrak. Aan het eind van de zomer van 1945 slaagden drie man er ondanks alle beveiliging in om toch te ontsnappen.

Als represaille werden honderd extra gevangenen in de

ketenen geslagen. Dirk Drupsteen junior was één van hen. Aan zijn rechterenkel werd een beugel vastgemaakt waaraan een ketting van vijf kilo was bevestigd. Die sleepte hij de hele dag achter zich aan en legde hij 's avonds op zijn brits om te kunnen slapen. Klagen deed hij niet. Ook zijn vader klaagde niet. Tegenover de kampcommandant verklaarde hij desgevraagd: 'Ik ben ervan overtuigd dat de straf die ik tot nu toe heb ondergaan geheel verdiend is.'

Op een druilerige zondag in november 1945 bezoekt minister-president Schermerhorn De Vergulde Hand. De gevangenen moesten aantreden op het exercitieveldje en strak in het gelid en onder toezicht van de bewakers wachten op inspectie door de regeringsdelegatie. De scène leek sprekend op een inspectie van een van de Duitse concentratiekampen door een delegatie van de ss. Dat ging ook door het hoofd van Schermerhorn. Hij was geschokt. Tijdens zijn inspectie van de gevangenen en zijn bezoek aan de barakken liet hij niets blijken, maar in het bureau van de commandant liet hij zijn verontwaardiging de vrije loop. 'Mij dunkt', zei hij tegen de commandant, 'dat de gedetineerden weinig kans hebben om te ontsnappen uit uw kamp. Dat stemt mij tevreden. Minder tevreden ben ik met de kettingen. Ik meen dat kettingen onnodig, ja barbaars zijn. Deze mensen zijn toch geen galeiboeven? Ik eis dat u de ketenen onmiddellijk verwijderd. Ik zal me op de hoogte laten houden van de stand van zaken in De Vergulde Hand.'

Volgens de officiële opgave overleden er in kamp De Vergulde Hand negen mannen. Het werkelijke getal ligt waarschijnlijk veel hoger. Dagblad *De Maasbode* meldde eind 1945 naar aanleiding van een bezoek van journalisten aan De Vergulde Hand, op uitnodiging van het Militair Gezag, dat er in de periode van 20 juni 1945 (de datum waarop De

Vergulde Hand in gebruik werd genomen) tot 20 december van datzelfde jaar vijfendertig mannen en een vrouw in het kamp waren overleden. Dit zou betekenen dat in de loop van vijf maanden tijd zeven procent van kampbevolking om het leven kwam (in totaal zaten er 495 mannen en zeven vrouwen opgesloten). Op 4 mei 1946 overleed ook de voormalig NSB-burgemeester van Maassluis Ten Dam in kamp De Vergulde Hand. Hij werd negenenveertig jaar.

In de tussentijd wist Grethe Drupsteen niet hoe ze het huishouden draaiende moest houden. Inkomsten waren er niet. Het Nederlands Beheersinstituut legde beslag op het geld dat vader en zoon op de bank hadden staan toen ze werden opgepakt. De Drupsteens mochten nog blij zijn dat ze geen eigenaar waren van hun woonhuis en pakhuis, want anders was ook daarop beslag gelegd. Op 11 november 1945 stuurde moeder Drupsteen een brief aan het Nederlands Beheersinstituut in verband met de internering van haar man en haar zoon. Ze vroeg toestemming om wekelijks twintig gulden op te mogen nemen van hun spaarbankboekje op de Nederlandse Middenstands Spaarbank ter wille van het onderhoud van haarzelf en haar twee dochters.

In oktober 1946 diende de rechtszaak van Dirk Drupsteen senior; in december die van zijn zoon. Vader en zoon zaten toen anderhalf jaar gevangen. De rechter hield rekening met de brieven die stad- en buurtgenoten aan de Politieke Opsporingsdienst hadden geschreven. Zij drongen erop aan dat Dirk Drupsteen zo snel mogelijk zou worden vrijgelaten en verklaarden dat Drupsteen zijn stadgenoten tegen de bezetter had beschermd en waar mogelijk met voedsel had ondersteund.

De opmerkelijkste brief is afkomstig van vierentwintig bewoners van Maassluis en Rozenburg. Opmerkelijk is niet

zozeer het verzoek waarin de stadgenoten verklaren dat Drupsteen geen blaam treft en vragen hem zo spoedig mogelijk vrij te laten, als wel de namen van de ondertekenaars: vooraanstaande middenstanders, notabelen en leiders van het verzet, onder wie Jan van Luipen, de directeur van de Nutsspaarbank en hoofd van het plaatselijke verzet, G. Breukel namens het Rozenburgse verzet en middenstanders zoals Jacob Strijbos die tijdens de oorlog onderdoken had gezeten, maar aan wiens achterdeur Dirk Drupsteen regelmatig een zakje eieren of een halve kip had bezorgd.

Tijdens het proces tegen Dirk senior legden verschillende getuigen verklaringen af. De meest opvallende was Gerrit Wagner, zoon van Adriaan Wagner de huisschilder. Gerrit had aan het eind van de jaren dertig zijn studie rechten in Leiden afgerond en was tijdens de oorlog betrokken geraakt bij het verzet. Na de oorlog werd hij aangesteld als hoofd van de Politieke Opsporingsdienst (POD), afdeling Vlaardingen/Westland. Hij was dus verantwoordelijk voor de gang van zaken in de bewaringskampen, waaronder De Vergulde Hand. Hij verklaarde Drupsteen sr. van nabij te kennen als iemand van onbesproken gedrag en hoewel Wagner hem zijn lidmaatschap van de NSB kwalijk nam, gaf hij toe dat Drupsteen zich gunstig onderscheidde van de andere gedetineerden.

‘In mei 1940’, verklaarde Wagner, ‘was ik belast met de leiding van het huis waarin Drupsteen en andere NSB’ers en politiek verdachte personen werden gedetineerd. Ik was aanwezig bij het verhoor. Drupsteen was ontzet over de inval, maar hij verdedigde zijn nationaal-socialistische overtuiging. Daarmee onderscheidde hij zich gunstig van de andere verdachten. Na de capitulatie van Nederland heb ik

Do: 690

Endergeteekenden, allen inwoners der Gemeenten MAASSLUIS en ROZENBURG, verklaren door het plaatsen van hun handteekening hieronder, dat zij ten allen tijde indien daartoe aangevraagd, voor elk Nederlandsch Rechtscollege zullen verklaren, dat ~~WILHELMUS~~ was bezeten, koopman, geboren 17 October 1894 te Veenendaal en thans als politiek gevangene alar te lands geïnterneerd, zij als 3.331.000, veer zover van hen bekend noch wáár noch ná 10 Mei 1945, met uitsluiting van alle aanspraak op de handelingen die tengevolge hiervan met zijne zaak gemoot aansprakelijk, lichamelijke of fincieel medeel werd toegebracht. Nu zamen ~~WILHELMUS~~ reeds jaren lang en somtijde niet op eigerlijst wise tracties te verstaan tegen sijn, zij het ook, doorloopenge vrlating.

Maaosluis, Rozenburg, 15 October 1945.

H. Olfen
J. van Leijen
R. P. J.

K. Meijer. V.D. Horststraat 12
Maaosluis.
D. Pons. V.D. Horststraat 17
Maaosluis.
J. v. Leijen Jr., Haven
Maaosluis.

L. J. Koeteri, Fr. Juliannaalaan 1
Maaosluis.

Alfred
W. J. van der Pijp
P. van der Pijp
D. Kl. J. van der Pijp

A. H. v. d. Bokkenhamph Burg. v. d. Gelykude
Maaosluis.
W. H. Sperling, De La Heijstraat 29
Maaosluis.

F. A. v. d. See. Leukeniusstraat 26
Maaosluis.

D. Klippenburg, Valmeestraat 44
Maaosluis.

J. v. Strijen, Mackayplein 4
Maaosluis.

E. J. Hansen, Fuorcheliet 44
Maaosluis.

G. Jon. Flach, E. 89
Rozenburg

F. L. v. Verk, Izn. B. Bannendijk 34
Rozenburg

G. Ereubel Jr. Bannendijk E 166
Rozenburg.

Qualis
J. van der Pijp
G. J. Flach
P. van der Pijp
G. W. van der Pijp
Anders

Allegre

A. Allegre, Muidweg 1 102
Rozenburg.

Beckmann

C. Beckmann, De La Reijstraat 11
Kassala.

J. H. M. v. d. Haag

J. H. M. v. d. Haag, Donselgstraet 12
Kassala.

Deur

P. Deur, Penacolluon 25
Kassala.

Deur

G. Deur, Penacolluon 25
Kassala.

Deur

F. Deur, Penacolluon 25
Kassala.

J. H. M. v. d. Haag

F. H. M. v. d. Haag, v. d. Reijstraat 17
Kassala.

J. W. G. v. d. Haag

M. v. d. Haag, Donselgstraet
Kassala.

J. W. G. v. d. Haag

F. W. G. v. d. Haag, De La Reijstraat 25
Kassala.

J. H. M. v. d. Haag

A. Smith, Berg v. v. d. Reijstrate 13
Kassala.

J. Strighe, De La Reijstraat
Kassala.

<<

Op 15 oktober 1945 schreven vierentwintig Maassluise en Rozenburgse notabelen een verzoek tot vrijlating van Dirk Drupsteen aan de Politieke Opsporingsdienst. Onder de ondertekenaars bevindt zich ook Gerrit Flach, de Rozenburgse textielhandelaar en broer van de drie zusters Flach aan wie een van de verhalen in deze bundel is gewijd.

Drupsteen niet meer gegroet of met hem gesproken. Dat moet hem hebben gegriefd. Op Dolle Dinsdag was Drupsteen de enige NSB'er die niet op de vlucht sloeg. Hij bedankte als lid van de NSB, maar hij bleef in Maassluis.'

Twee andere getuigen, Berend Loerts en Remmerdina de Boon, waren voormalige leden van de NSB. Loerts, van beroep commies bij de belastingdienst, had de functie gehad van administrateur en penningmeester van de Maassluise NSB. Hij zat, net als de beide Drupsteens, gevangen in kamp De Vergulde Hand. Remmerdina de Boon zat gevangen in kamp De Bataaf in Schiedam. Ze was tijdens de oorlog inderster geweest voor de Maassluise NSB. Zij verklaarden allebei dat Dirk een leidinggevende positie binnen de plaatselijke NSB had bekleed, dat hij zich altijd correct had gedragen, nooit met de politie in aanraking was geweest en niemand overlast had bezorgd. Remmerdina voegde eraan toe dat Dirk een onverbeterlijke idealist was die een weinig realistische voorstelling had gehad van wat de NSB in werkelijkheid beoogde.

Vader en zoon Drupsteen werden na hun proces aan het eind van 1946 in vrijheid gesteld. Ze namen hun beroep van grossiers in wild en eieren weer op en hoewel zij, net zo goed als hun collega-middenstanders, profiteerden van de conjunctuur die aan het eind van de jaren veertig stevig begon aan te trekken, bereikte de grossierderij nooit meer

Op 11 februari 1946 legde Gerrit Wagner een verklaring af voor de Politieke Opsporingsdienst afdeling Vlaardingen-Westland in de zaak tegen Dirk Drupsteen sr. Gerrit Wagner was hoofd geweest van de POD, maar in deze zaak trad hij op als getuige.

het peil van de vooroorlogse jaren. Dat had allerlei oorzaken. Tijdens de oorlog hadden de Duitsers grootschalige verdedigingswerken aangelegd op De Beer. Ze hadden een enorme wal gebouwd, in de volksmond de Chinese Muur genoemd, die dwars door het duingebied liep. Ze hadden honderden betonnen driepoten, zogenaamde Rommelasperges, op het strand geplaatst om geallieerde landingen vanuit zee tegen te gaan. Ze hadden geschutsbunkers voor reusachtige kanonnen gebouwd. Aan de monding van de Waterweg was het Kernwerk verrezen, een vesting met een oppervlakte van veertien hectare bestaande uit een stelsel van bunkers en geschutsbatterijen die onderling met elkaar in verbinding stonden en die, met zijn eigen watervoorziening en twee hospitaalbunkers, zelfvoorzienend was. De Beer was een onderdeel van Festung Hoek van Holland geweest, een belangrijke schakel in de Atlantikwall.

Ook aan de landkant had Rozenburg in korte tijd een ingrijpende verandering ondergaan. Vanaf het begin van de twintigste eeuw had Rotterdam zijn havens in oostelijke richting uitgebreid. Dat was aanvankelijk gebeurd door de aanleg van de Maashaven en de Schiehaven, havens die, hoe omvangrijk ook, binnen de stadsgrenzen van Rotterdam waren gebleven. Maar in de jaren dertig waren grote stukken land onteigend voor de aanleg van de Waalhaven en de Eerste Petroleumhaven in een gebied waar tot op dat moment alleen boerderijen hadden gestaan en hazen en scholeksters vrij spel hadden gehad. Vlak na de oorlog waren al-

het standpunt gestaan, dat ik Nederlanders moest helpen, waar dit maar eenigszins mogelijk was. Ik weet echter bekennen, dat ik, door lid te zijn der N.S.B., eerder steun gaf aan Duitschland, dan aan onze eigen regering. Ik ben lid der N.S.B. geweest, in de vaste overtuiging, dat ik mijn vaderland en het geheele Nederlandsche volk hiernaede diende. Weet en te nimmer heb ik getracht voordeel te trekken van de N.S.B., of Duitschland. Daarentegen kreeg ik onsmidig veel grieven te incasseren. Ik heb mij veel financiële uitgaven getroost, in de gedachte, hiernaede het Nederlandsche Volk te dienen.

Na voorlesing en volharding teekent hij zijn verklaring voor waarheid.

C. B. Drupsteen

GERRIT JEREMIAH WAGNER,

oud 29 jaar, van beroep Referendaris, wonende Burgemeester van der Lelykade 9 te Maassluis, die verklaarde:

"Pirck Drupsteen woont niet ver van mijn huis. Hierdoor ken ik hem, mij het oppervlakkig, reeds vele jaren. Het was mij reeds voor 1940 bekend, dat Drupsteen lid was van de N.S.B. Hij was echter iemand met een onbesproken gedrag. Behalve zijn verkeerde politieke richting, had hij vele eigenschappen van een voorbeeldig burger. In de oorlogsdagen van Mei 1940, was ik te zamen met Mr. A. Poortman, toenmalig wonende te Maassluis, belast met de leiding van het huis, waarin de N.S.B.-ers en andere politiek verdachte personen waren geïnterneerd. Onder hen bevond zich ook Drupsteen. Ik heb persoonlijk bij zijn verhoor aanwezig geweest. Hij was ontzet over den inval, maar kwam nog steeds uit voor zijn nationaal-socialistische overtuiging. Hiernaede onderschuidde hij zich gunstig van de meeste andere gedetineerden. Ik heb, na de capitulatie, Drupsteen niet zeer gegreet, of met hem gesproken. Ik nam hem zijn lidmaatschap der N.S.B. zeer kwalijk. Mijn heeding en die van talloze andere personen, moet Drupsteen wel begraven hebben. Hij heeft mij persoonlijk en voornoever ik weet nietnaam, moeilijk gemaakt tijdens de Duitse beretting. Dit is de algemene opinie te Maassluis. Hoewel Drupsteen, tijdens den oorlog, eenige jaren Groepsleider is geweest der N.S.B. te Maassluis, zal er vanwege het publiek geen enkel bezwaar zijn, als deze hem spoedig in de maatschappij terugkeert. Men zocht hem voldoende gestraft door de voorloopige detentie. Hierbij wijk ik nog op het volgende: Op en na den Dollen Dinsdag, was Drupsteen de enige N.S.B.-er te Maassluis, die niet de vlucht nam. Hij bleef te Maassluis en bedachte als lid der N.S.B. Na zijn arrestatie in Mei 1945, ben ik eenige malen met Drupsteen in aanraking geweest. Ik was tot 1 Januari 1946 namelijk Hoofd van den Politieken Opgroepingsdienst Vlaardingen/Westland. Drupsteen aanvaardde zijn opsluiting als verdiend. Tenslotte merk ik nog op, dat er niet veel is gebleken van activiteit van Drupsteen, ten opzichte van vlaggen en oelportage. Een uniform of wapenen heb ik hem niet zien dragen. Voornoever mij bekend, heeft hij zeer weinig of geen omgang gehad met Duitse militairen. Aan zijn omgeving heeft hij derhalve weinig aanstoot gegeven."

Deze verklaring is in concept opgenomen en derhalve niet geteekend.

BEREND LOERIS,

oud 48 jaar, van beroep Commissie der Directe Belastingen, wonende Fenacollieaan 7 te Maassluis, thans gedetineerd in het

Getuige 1:

bet
N.V. B.G.W.

Getuige 2:

leen de Scheurpolder en delen van De Beer nog over als natuurgebied. Ze vormden een wilde en exotische uitloper van de tientallen kilometers lange havenindustrie die het eiland inmiddels overdekte.

Op deze uitloper werd de vooroorlogse draad weer opgepakt, of misschien beter: de draad werd opgepakt die tijdens de oorlog nooit helemaal stil had gelegen, want Willem Pols was tijdens de bezetting jachtopziener gebleven onder Duits gezag. Willem had Duitse militairen begeleid die tijdens de oorlog ter ontspanning een konijnen- of fazantenjacht organiseerden. Dirk Drupsteen sr. had in die periode het wild opgehaald van De Beer en eieren verzameld op de boerderijen van Voorne-Putten, want ook tijdens de oorlog moesten de mensen eten. Na de bevrijding hernam Willem Pols zijn taak van jachtopziener in dienst van de landheren die hem voor de oorlog in dienst hadden genomen: de Rotterdamse havenbaronnen en industriëlen van jachtgezelschap De Scheurpolder. Prins Bernhard nam op kroondomein De Beer de rol over die prins Hendrik voor de oorlog had gespeeld.

Dirk Drupsteen was opnieuw van de partij bij de naoorlogse jachtpartijen, met dit verschil dat hij werd vergezeld door zijn zoon en dat hij genoeg nam met het verzamelen van de jachtbuit, terwijl Dirk junior als jager deelnam aan de jachtpartijen. Een ander verschil betrof de aard van het wild. Tijdens de eerste naoorlogse jaren werd er net zo verwoed op konijnen gejaagd als voor de oorlog. Het stikte van de konijnen. Ze vreten niet alleen het helmgras aan, maar ook de gewassen van de akkers in de omgeving. Er was dus alle reden om het nuttige met het aangename te verenigen en de konijnenplaag in te perken door middel van groots opgezette jachtpartijen.

Maar aan het begin van de jaren vijftig brak de konijnenziekte uit en deze myxomatose had tot gevolg dat de konijnenpopulatie niet alleen werd uitgedund, maar totaal verdween. Binnen een jaar was er op heel Rozenburg geen konijn meer te bekennen. De begroeiing van het eiland veranderde drastisch. Zeldzame plantensoorten keerden terug; helmgras groeide weer aan; ook de duindoorns kregen weer vrij spel en maakten het landschap ruig en ondoordringbaar. Voor de jacht maakte het niet veel uit. De jagers schakelden over van konijn op fazant. Wabe Korfmaker, die aan het begin van de oorlog door Stichting Natuurmonumenten was aangesteld als opzichter, hielp de jagers een handje door thuis fazanteneieren uit te broeden en jonge fazanten uit te zetten in de natuur.

In het najaar van 1958 werd een begin gemaakt met de ontwikkeling van Europoort. Koningin Juliana verrichtte de plechtige opening door aan de rand van natuurgebied De Beer een symbolisch schepje zand te deponeren in een kruiwagentje dat al gebruikt was bij het begin van het graafwerk voor de Nieuwe Waterweg in 1866. Bulldozers trokken het gebied binnen, egaliseerden het duingebied en maakten het bouwrijp. Baggermachines, heimachines, bouwkransen en vrachtwagens volgden. In tien jaar tijd werd natuurgebied De Beer veranderd in een industriegebied met raffinaderijen en havens waar de grootste tankschepen ter wereld konden aanleggen.